

Nemzetközi gazdaságtan

Dokumentumazonosító				
Lecke	Címe	Feldolgozás menete	Feldolgozás	
2. lecke	Komparatív előnyök a nemzetközi cserében II.	1) Gondolattérkép 2) <u>Olvasó lecke</u> 3) Powerpoint 4) Gondolattérkép 5) További olvasmányok 6) Leckezáró feladat megoldása	10-15 perc	

OLVASÓLECKE

Komparatív előnyök a nemzetközi cserében II.

Tartalom

Külkereskedelmi elméletek	3
Abszolút előnyök elmélete	3
Komparatív előnyök elmélete	3
A Hecksher-Ohlin modell	4
Vernon termékeletciklus modellje	4
További olvasnivaló	6

A lecke logikája (gondolattérkép)

Külkereskedelmi elméletek

A külkereskedelmi arra próbálnak választ adni, hogy miért is kereskednek egymással az országok, és az miért lehet előnyös egy-egy ország számára. Számos elméleti iskola létezik, e tananyagban a legegyszerűbbeket és az alapelméleteket vesszük át.

Abszolút előnyök elmélete

Az **abszolút előnyök elmélete** Adam Smith (1723-1790) nevéhez fűződik. Smith szerint a külkereskedelem előnyös az országoknak, így mindenképpen részt kell venniük a nemzetközi kereskedelemben. A nemzetközi kereskedelem okaként pedig a termelési feltételek országonkénti eltérését hozza fel. Modelljében két ország (legyen A és B) valamint két termék (x és y) szerepel, és az egyetlen termelési tényező a munka. A modell végkövetkeztetései szerint ha 'A' ország x árut alacsonyabb munkaráfordítással állítja elő (azaz nagyobb termelékenységgel), mint B ország, akkor A országnak x terméket kell exportálnia, B országnak pedig x terméket importálnia. Sőt, a felszabaduló munkamennyiséget az exportra kerülő termék termelésére lehet fordítani, így még több költségmegtakarítást ér el. Összességében egy adott termék vonatkozásában a nagyobb termelékenység abszolút előnyt jelent.

Komparatív előnyök elmélete

Viszont az abszolút előnyök modellje nem ad választ arra, hogy mi történik abban a helyzetben, ha mind az x, mind az y termék esetében az 'A' országnál van abszolút előny (azaz ha 'A' ország mindkét terméket termelékenyebben tudja termelni). Erre adhat választ a **komparatív előnyök elmélete**. Az elmélet David Ricardo (1772-1823) nevéhez fűződik, és a modell alapfeltevései ugyanazok: két ország, két termék, egy termelési tényező (munka). Az elmélet lényegi pontja, hogy minden országnak előnyös olyan termék előállítására és exportjára szakosodni, amelyek költségeiben *más országokhoz képest* nagyobb az előnye (vagy kisebb a hátránya). Azaz az abszolút helyett komparatív előnyökről lehet beszélni. Importálni tehát azt a terméket kell, amelynek hazai előállítása drágább, mint az ellenében exportált árué. A modellre egy nagyon egyszerű példát hoz (1. táblázat). A táblázatból látszódik, hogy Portugália mind a bor, mind a posztó esetében abszolút előnnyel rendelkezik: kevesebb munka kell egységnyi bor és egységnyi posztó előállításához, mint Angliában. Viszont ha megvizsgáljuk az előnyök mértékét a két termék vonatkozásában, akkor kitűnik, hogy Portugália előnye nagyobb a bor termelésében, mint a posztóéban. Ebből kifolyólag Portugáliának bort kell termelnie (itt a legnagyobb az előnye), és a bort Angliának eladva több posztót vehet Angliából,

mintha azt maga állította volna elő. Angliának pedig a posztó termelésére kell szakosodnia, és bort kell importálnia az így megtakarított pénzből. Összességében tehát: a posztó esetében Portugália komparatív hátránnyal bír, míg a bor esetében Angliának van komparatív hátránya.

1. táblázat Ricardo modellje a komparatív előnyökre

Ország	Egységnyi bor termelési költsége	Egységnyi posztó termelési költsége	Termelési ktg. aránya
Portugália	80	90	$80/90=0,88$
Anglia	120	100	$120/100=1,2$
Termelési ktg. aránya	$80/120=0,67$	$90/100=0,9$	

A Hecksher-Ohlin modell

A **Hecksher-Ohlin (HO-) modell** a fenti modelleknél már több, hiszen két termék-két ország modelljében a fenti elméletektől eltérően már nem egy, hanem két termelési tényezővel (munka és tőke) dolgozik. További alapfeltevés, hogy az egyik ország tőkével jól ellátott, azaz tőkében gazdag (így relatíve alacsony a tőke ára), a másik ország pedig munkával jól ellátott, azaz munkában gazdag (így relatíve alacsony a munkaerő ára). Ugyanakkor a modellben feltesszük azt, hogy csak az áruk mozognak az országok között, a termelési tényezők viszont nem. Továbbá a szállítási költségek elhanyagolhatók. A modell végkövetkeztetése, hogy a tőkével jól ellátott ország a tőkeintenzív termék exportjára szakosodik, hiszen itt van komparatív előnye (vö. alacsony a tőke relatív ára), míg a munkaerővel jól ellátott ország munkaintenzív termékekre szakosodik majd az itt lévő komparatív előnye miatt. Összességében tehát ez esetben is a komparatív előnyök szerinti szakosodásról beszélhetünk!

A modellt Leontief közgazdász tesztelte az Egyesült Államok adataira vonatkozóan az 1960-as években. Eredményei szerint az USA exportja munkaintenzív termékekből áll, importja pedig tőkeintenzív, ami ellentmond a HO-modell feltevéseinek. De miért is? Az USA ugyanis tőkében gazdag országnak tekinthető, tehát inkább tőkeintenzív terméket kellene exportálni. Ezen ellentmondást szoktuk **Leontief paradoxonként** is emlegetni.

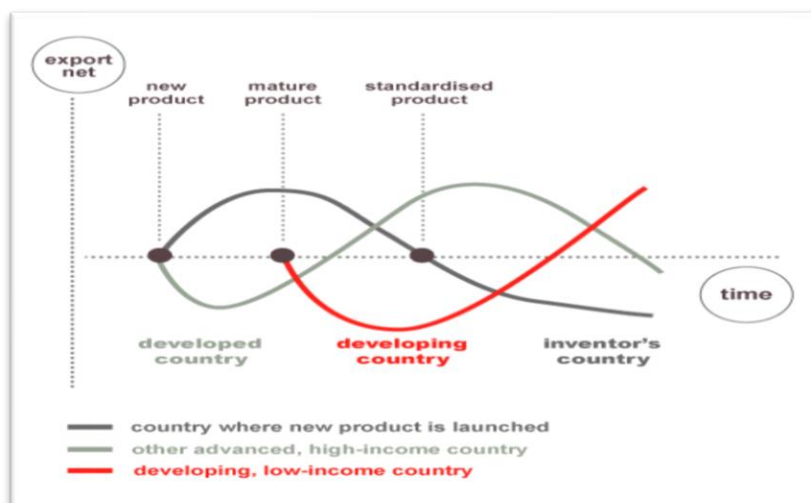
Vernon termékéletciklus modellje

Vernon a termék életciklusa alapján határozza meg a kereskedelmi lehetőségeket az országok között (1. ábra). Az ábra függőleges tengelyén a nettó export helyezkedik el, ami az export és

az import különbsége (azaz ha negatív tartományban vagyunk, akkor az import meghaladja az export nagyságát). A vízszintes tengelyen az idő található. Három szakaszt különböztethetünk meg. Az új termék szakaszában a szellemi tőkével jól ellátott ország kifejleszt egy új terméket, és a termelés és fogyasztás a feltaláló országban marad, majd lassacskán más fejlett országok is megjelennek a fogyasztói piacon.

1. ábra Vernon termékéletrajzi modellje

Forrás: www.slideshare.net

A második szakaszban, az érett termék szakaszában már megjelennek a tömegtermelés lehetőségei, és egyre jelentősebb a külföldi kereslet is, és a fejlettek mellett megjelennek fejlődő országok is keresleti tényezőként. Egyes fejlett országok pedig maguk is elkezdik gyártani a terméket, és ők maguk is exportőrökké válnak. Eközben a feltaláló ország exportja folyamatosan esik.

A harmadik szakasz a standardizált termék szakasza. Ekkor a gyártás már a fejlődő országokba helyeződik át, és ők exportálják a fejlett országokba ezt a terméket. Ez az ábrán is megjelenik, hiszen a fejlődő országok nettó exportja pozitív lesz (azaz az export meghaladja az import nagyságát), miközben a fejlett és a feltaláló ország nettó exportja negatív lett.

További olvasnivaló

Krugman, P. R. – Obstfeld, M. (2003): *Nemzetközi gazdaságtan*. Panem Kiadó, Budapest. 2. és 4. fejezet.

SZEGEDI TUDOMÁNYEGYETEM
GAZDASÁGTUDOMÁNYI KAR
KÖZGAZDÁSZ KÉPZÉS
TÁVOKTATÁSI TAGOZAT
LECKESOROZAT
COPYRIGHT © SZTE GTK 2017/2018

A LECKE TARTALMA, ILLETVE ALKOTÓ ELEMEI ELŐZETES,
ÍRÁSBELI ENGEDÉLY MELLETT HASZNÁLHATÓK FEL.

JELEN TANANYAG
A SZEGEDI TUDOMÁNYEGYETEMEN KÉSZÜLT
AZ EURÓPAI UNIÓ TÁMOGATÁSÁVAL.
PROJEKT AZONOSÍTÓ: EFOP-3.4.3-16-2016-00014

SZÉCHENYI 2020

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE